

ПРОГРАМ
мера подршке за спровођење
пољопривредне политике и
политике руралног развоја града
Зајечара за 2017. годину

I. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ И
ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ
МЕРА

1.1.Анализа постојећег стања

1.1.1. Географске и административне
карактеристике

Зајечар је географско, административно, привредно, културно, образовно и политичко седиште Зајечарског округа. Зајечар је и главна саобраћајна раскрсница Источне Србије. Територија града Зајечара се налази на крајњем истоку Србије у средишту Тимочке крајине. На источној страни граничи се са Бугарском са којом је саобраћајно везан граничним прелазом Вршка чука.

Град Зајечар се налази у Зајечарској котлини, између 22,07 и 22,42 степена источне географске дужине, односно 43,54 и 43,42 степена северне географске ширине. Надморска висина се креће између 115м на колико се налази Зајечарска котлина и 1010м надморске висине на планини Тупижници. Територија Града Зајечара заузима површину од 1.069 км², од чега је под пољопривредним земљиштем 685км² или 64,1%.

Град Зајечар лежи на ушћу Белог и Црног Тимока и обухвата једно градско и 42 сеоска насеља у којима, према попису из 2011.год, живи 59.461 становник.

1.1.2. Природни услови и животна средина

Основне карактеристике стања животне средине у региону града Зајечара могуће је процењивати на основу различитих критеријума. Међутим, разумевање стања у овој области није могуће без вођења рачуна о неколико општих околности и детерминанти. Посматрано са становишта питања која се односе на животну средину, специфичности региона одређене су највећим делом, географским положајем региона, природним богатствима, наслеђем индустријског развоја и резултатима приватизације спроведене у последње две деценије.

Посебан значај питања која се односе на животну средину произилази из чињенице да су сва четири „стратешка приоритета развоја“ региона -

- 1) пољопривреда и прерада хране,
- 2) енергетика заснована на обновљивим изворима енергије,
- 3) туризам и
- 4) експлоатација и прерада минералних сировина,

непосредно повезани са проблемом животне средине, и то највећим делом као узроци постојећег стања.

Имајући у виду да се стратешки приоритети развоја региона највећим делом поклапају са приоритетима привредног развоја државе у целини, отуда нема дилема да решавање појединих питања у области животне средине зависи од мера и инструмената у различитим секторским политикама, с једне стране, односно да, у значајној мери, зависи од мера које се предузимају на националном нивоу.

Основна ограничења у погледу квалитета животне средине и природних вредности у регион су:

- Присуство тешких метала у ваздуху и земљишту
- Испуштање јаловине у водотокове
- Непостојање интегралног мониторинга, посебно у погледу загађења земљишта, ваздуха и воде као и буке на локацијама рударско металуршких активности,

инфраструктурних коридора, квалитета воде у рекама, и излива одпадних вода индустријских постројења

- Недостатак локалног еколошког акционог плана
- Индустријска производња која није прилагођена условима заштите животне средине
- Инфраструктурна неопремљеност
- Евакуација комуналног и опасног одпада и његово слободно депоновање у сеоским срединама
- Утицај пољопривредне производње на квалитет земљишта
- Појаве непоштовања релевантне планске и пројектне документације што доприноси деградацији простора и коришћењу појединих ресурса преко граница обновљивости
- Економска неразвијеност и низак квалитет живота и животног стандарда и др.

Ипак, према проценама, стање животне средине у региону града Зајечара се може означити као хетерогено. Планина Тупижница, северозападни обронци Старе планине, планина Дели Јован као и друга брдско планинска подручија представљају еколошки понос регије. С друге стране тешко су девастирана подручија око тока Борске реке изазване експлоатацијом минералних сировина и прерадом руде у Бору. Најзначајнија питања у области животне средине су:

- Квалитет вода
- Стање земљишта
- Управљање отпадом

➤ **Квалитет вода**

Анализирајући квалитет вода на територији града Зајечара морамо да узмемо у обзир следеће водне ресурсе:

- Реке Црни, Бели и Велики Тимок са својим сливовима
- Акумулацију „Грлиште“ са сливом,
- Акумулациона језера: Совинац, Воденичка река и Чокарош

Реке Црни, Бели и Велики Тимок са својим сливовима

Река Велики Тимок је прекогранична река. Већи део слива налази се у Србији (4.607 км² или 98%), док је мањи на територији НР Бугарске (93 км² или 2%). Најнизоводнији део реке чини 17,5 км дугу државну границу Србије и Бугарске. Слив Тимока припада сливу Црног мора, који покрива највећи део територије Србије. Према стандардној географској подели Србије (Марковић 1970), слив је смештен у источној Србији.

Басен се одликује хетерогеном геолошком подлогом. Према појединостављеном геолошком опису територије Србије, сви основни типови подлога су присутни.

Река Тимок је последња притока Дунава у Србији. Река Тимок настаје спајањем Белог и Црног Тимока низводно од града Зајечара. Дужине је 85 км док је просечан нагиб око 1%. Најзначајнија притока на сектору је Борска река. Долина реке Тимок је прилично уска, осим непосредно након спајања Црног и Белог Тимока и у Неготинској котлини, где је речно дно нестабилно, са многим меандрима.

Река Црни тимок извире на платоу Кучајских планина. Просечан пад терена у сливу је око 2,6%. Водоток је дугачак 90 км и тече у правцу запад-исток.

Бели Тимок настаје на месту спајања Трговишког и Сврљишког Тимока, у близини града Књажевца. Дужина му је 50 км, док је просечан нагиб слива око 1,84%.

Слив Тимока одликује се хетерогеним рељефом. Највећи део слива налази се у такозваном брдско-планинском региону источне Србије. Највиша тачка је Миџор, на Старој планини (2.169 мнв), који је, такође, и највиши врх у Србији. Најнижа тачка је у равници, на месту улива реке Тимок у Дунав.

Квалитет површинских и подземних вода

Активности мониторинга у близини Борског комплекса на реци Велики Тимок и Борској реци вршене су у скорије време. Неколико прекорачења лимита одређених

прописима за тешке метале, углавном бакар и никал, и за суспендоване материје, је забележено у Борској реци (концентрација бакра и до 16 мг/л док је лимит 0,1 мг/л). Ова ситуација је произашла, углавном, због цурења отпада из преоптерећених депонија у региону Бора и због изливања ефлуената РББа и ТИРа. Према резултатима мониторинга квалитет воде на локалитетима мониторинга је, углавном, у границама II и III класе, са вредностима појединих параметара које индикују IV класу. Ови резултати указују на незадовољавајући квалитет воде.

Разноврсност флоре и фауне

Регион је хетероген према укупним природним карактеристикама. Разноврсност климатских прилика, разуђеност рељефа, опсег надморске висине као и утицај околног подручја, доприносе значајној биолошкој разноврсности на појединим подручјима слива Тимока. Равничарски предели и интензивно коришћење земљишта условили су значајне промене у природним стаништима у доњем делу слива Тимока. Последњи остаци нативне шумске вегетације очувани су у уским појасевима и зонама дуж реке. Обале реке су ограничено доступне људима јер представљају граничну зону. Стога се доњи део сектора сматра важним са становишта заштите биолошке разноврсности и представља „зелени коридор“, значајан за миграторне врсте.

Деградација земљишта

Преко 4.000 хектара најплоднијег пољопривредног земљишта уз Борску реку и Велики Тимок у Србији и у Бугарској јако је загађено тешким металима и другим токсичним материјама, због рударске индустрије. То укључује и 450 хектара дуж Бугарског дела реке Тимок, који је под утицајем прекограничног загађења. Постоје стари планови за рекултивацију контаминираног земљишта, али су фондови за имплементацију несигурни.

Акумулација „Грлиште“

Вода је један од најважнијих природних ресурса чији се недостатак већ региструје у многим деловима света. Због тога је од великог значаја заштита расположивих вода од загађивања, као и њихово рационално коришћење.

Систем за водоснабдевање града Зајечара и појединих сеоских насеља састоји се из два изворишта Акумулације "Грлиште" и карстно врело "Тупижница" и Постројења за пречишћавање воде и резервног изворишта - бунара у приобаљу Белог Тимока.

Акумулација "Грлиште" као део система за водоснабдевање града Зајечара и околних сеоских насеља формирана је као површинска акумулација у коју се уливају Ласовачка и Леновачка река. Вода из акумулације се гравитационо допрема до Постројења за пречишћавање воде где подлеже комплетном третману пречишћавања (предхлорисање, таложење, озонирање, филтрација и нормално хлорисање), док се вода из карстног врела "Тупижница" и вода из бунара у приобаљу Белог Тимока само хлорише.

Квалитет воде у притокама Акумулације

Притоке Акумулације за водоснабдевање "Грлиште" - Ласовачка и Леновачка река понекад пресушују током лета. У пролећном периоду, када ове реке имају највећу количину воде, концентрације фосфора и азота које доспевају у Акумулацију су највеће (дневне количине унетог азота могу износити 600 до 800 kg а фосфора до 100 kg) што доводи до погоршања квалитета воде и изазива бујање алги у летњем периоду.

Испитивања су показала да су Ласовачка и Леновачка река знатни загађивачи Акумулације. То је и разумљиво обзиром да ове реке до свог улива у Акумулацију пролазе кроз сеоска насеља у којима није регулисан проблем отпадних вода и одлагање чврстог отпада (Лесковац, Горња Бела Река, Леновац, Ласово и Врбовац).

Квалитет воде у Акумулацији

У поређењу са притокама, квалитет воде у Акумулацији је знатно бољи захваљујући моћи самопречишћавања акумулације. Испитивања су показала да је квалитет воде код водозахвата нешто бољи него на средини Акумулације што је такође последица самопречишћавања. Потребно је нагласити да са повећањем уноса загађујућих материја моћ самопречишћавања слаби и може чак и престати.

Поред загађења које се уноси у Акумулацију преко притока, додатном загађењу доприноси ерозија околног земљишта (чије се обрадиве површине третирају вештачким ђубривима и пестицидима).

Управљање комуналним отпадом у насељима сливног подручја такође није решено.

Акумулације “Совинац”, “Чокарпш” и “Воденичка река”

Акумулације “Совинац”, “Чокарпш” и “Воденичка река” су наменски изграђене акумулације и користе се за наводњавање. Укупан капацитет ових акумулација је 600 000м³.

➤ **Стање земљишта**

Досадашњи рад на изучавању, испитивању и рационалном коришћењу пољопривредног земљишта тежишно је испољен на:

- испитивању и утврђивању физичких особина земљишта
- испитивању плодности и предлагању мера поправке сходно гајеној култури
- калцизацији и поправци реакције (pH) пољопривредног земљишта
- развоју технологије (агротехнике) гајења сходно особинама земљишта и захтевима конкретне пољопривредне културе и мелиорације природних ливада и пашњака у брдско-планинском подручју за испашу и исхрану домаћих животиња

- наводњавању пољопривредних култура и физичко хемијским променама пољопривредног земљишта
- испитивању утицаја суше на деградацију пољопривредног земљишта
- испитивању садржаја тешких метала у пољопривредном земљишту и биљним врстама које вегетирају у таквим условима
- испитивању могућности рекултивације и ревитализације запирићених, оштећених и деградираних земљишта у сливу Борске реке и Тимока.

На подручју града Зајечара, Институт за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар вршио је контролу плодности земљишта почев од 1986. године. Циклус контроле плодности земљишта је трајао 4 године. Испитивања су обухватила контролу киселости земљишта као и садржај хранљивих елемената (фосфора и калијума) и хумуса у 28 катастарских општина. Такође је испитиван садржај микроелемената и тешких метала (цинк, манган, бакар, гвожђе, олово, кадмијум) у 12 катастарских општина. Резултати испитивања су показали да је земљиште у већини случајева закишељено, добро снабдевено калијумом и слабо снабдевено фосфором. Анализе су показале да је земљиште са приватних поседа са већим садржајем хумуса, у односу на земљиште друштвеног сектора, што указује да је у приватном сектору мање коришћено минерално ђубриво а више коришћен стајњак. Садржај микроелемената се кретао у границама нормалним за развој биљке, садржај тешких метала није прелазило дозвољене границе, осим садржаја кадмијума који је у две катастарске општине прелазило дозвољене граничне вредности. Масовна употреба хербицида и инсектицида за сузбијање корова, биљних болести и штеточина, намеће потребу праћења ових хемикалија у земљишту, биљном материјалу и људској храни. Нарочито је потребно истаћи значај правилне примене вештачких ђубрива, инсектицида и хербицида код индивидуалних пољопривредних произвођача

који нису довољно обучени како би поштовали препоруке стручњака из ове области.

Током 1992. године, Центар за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар вршио је контролу садржаја основних елемената плодности земљишта (фосфор, калијум, хумус, рН) у 27 катастарских општина, на око 130 потеза, као и контролу микроелемената и тешких метала у земљишту, у 14 катастарских општина (Горња Бела Река, Градсково, Грљан, Грлиште, Халово, Леновац, Ласово, Метриш, Рготина, Шљивар, Трнавац, Велика Јасикова, Велики Извор и Вражогрнац). Добијени резултати агрохемијских анализа показују да су испитивана земљишта углавном кисела, средње обезбеђена хумусом, слабо обезбеђена фосфором и добро обезбеђена калијумом. Обзиром на присутну киселост земљишта (рН=5), предложена мера је била калцификација земљишта. Садржај микроелемената и тешких метала указивао је да испитивана земљишта нису загађена, али је предложено даље праћење квалитета земљишта, нарочито олова и кадмијума.

Током 1994. године, у агрохемијској лабораторији Центра за пољопривредна и технолошка истраживања Зајечар испитано је преко 1500 узорка земљишта са различитих локација. Комплетном агрохемијском анализом обухваћена су 282 узорка. На садржај микроелемената и тешких метала испитано је 80 узорка. Поједине активности пре испитивања плодности и мере калцизације земљишта су реализоване сходно Уредбама Министарства за пољопривреду, шумарство и водопривреду Републике Србије. Током 2003. и 2004. године, овим Уредбама и Програмима на подручју Зајечара, обухваћене су значајне површине, превасходно код земљорадника.

Стање и трендови у руралном подручју

1.1.3. Демографске карактеристике и трендови

Демографску слику Зајечара карактеришу смањење природног прираштаја, неповољна миграциона кретања, старење становништва као и смањење броја радно активних становника, а све то за последицу има демографско пражњење ових простора. Овај тренд је посебно изражен у руралном подручју, пре свега у селима подтупижничког реона и селима која се граниче са општином Неготин, на северу Зајечарског округа.

1.1.4. Диверзификација руралне економије

Одржање и побољшање социјалних и економских услова живота, посебно у удаљеним руралним областима која су највише погођена депопулацијом, и на тај начин осигурање животности села, јесте основни циљ дивезификације руралне економије.

Инвестирање у руралну економију и у руралне заједнице је од виталне важности за повећање квалитета живота у руралним областима, преко побољшаног приступа основним јавним услугама и повећању могућности за запошљавање и samozapošljavanje становништва руралних подручија, а посебно младих људи и жена. Прављење руралних подручија атрактивнијим такође тражи промоцију одрживог раста и генерисање нових могућности, као и олакшање приступа новим информационом и комуникационим технологијама. Диверзификација самих пољопривредних газдинстава ка не пољопривредним активностима, помоћ за непољопривредне активности и јачање веза између пољопривреде и других сектора руралне економије имају посебно важну улогу у томе.

1.1.5. Рурална инфраструктура

Обзиром да у руралну инфраструктуру нису улагана значајнија средства више од две деценије, и стање инфраструктуре је, у појединим деловима територије града Зајечара, у веома лошем стању.

Саобраћајна инфраструктура је релативно очувана и у солидном стању у селима која су позиционирана уз магистралне путеве Зајечар-Неготин, Зајечар-Ниш и Зајечар-Београд. Међутим, села која су удаљена од ових главних саобраћајница а удаљена и од града имају веома дотрајалу путну мрежу, а самим тим и отежану саобраћајну комуникацију. Ту, пре свега спадају села у подтупижничком реону – Ласово, Леновац, Лесковац, Бела Река, Мариновац и Заграђе, затим села у подножју планине Дели Јован – Глоговица, Дубочане и Мала Јасикова, као и села која се граниче са општином Неготин – Метриш, Кленовац, Брусник и Табаковац.

Водоводну мрежу из градског водовода имају следећа села: Леновац, Горња Бела Река, Лесковац, Грлиште, Грљан, Вратарница, Вражогрнац, Рготина, Трнавац, Николичево, Чокоњар, Јелашница, Шљивар, Лубница, Планиница, Звездан, Гамзиград, Гамзиградска Бања, Велики Извор, Халово, Градсково и Шипиково.

Остала сеоска насеља имају своје интерне водоводне мреже, које су углавном грађене пре више деценија и функционишу са више или мање проблема.

Мрежа атарских путева је услед неадекватног одржавања у прилично лошем стању. Локална самоуправа у сарадњи са Министарством пољопривреде и заштите животне средине улаже одређена средства за поправку и санацију атарских путева.

Показатељи развоја пољопривреде

1.1.6. Пољопривредно земљиште

Укупне земљишне површине на подручију града Зајечара износе 106.807,81 хектара од којих пољопривредне површине чине 68.950,78 хектара или 64,6% укупне површине територије града Зајечара.

У структури коришћења пољопривредног земљишта највеће учешће имају оранице и баште са 69%, ливаде и пашњаци са 25,50%, воћњаци са 3%, виногради са 1,2%, и остало 1,3%.

За територију Зајечара карактеристичан је велики број типова и варијетета земљишта. Међу овим доминирају смонице, алувијални наноси, смеђа кисела и лесивирана земљишта, псеудоглеји, планинска и кречњачка земљишта. Поред ових, присутна су и земљишта оштећена отровним гасовима и флотацијским материјалом. У зависности од типа, начина експлоатације и пољопривредне културе која се узгаја, плодност је различита. У целини, земљишта су слабо обезбеђена калцијумом, слабо киселе реакције, слабо до средње обезбеђена хумусом. Садржај фосфора и калијума у земљиштима варира у широким границама, а најчешће су средње, или слабо обезбеђена.

1.1.7. Вишегодишњи засади

Од вишегодишњих засада најзаступљенији су воћњаци и виногради.

Воћњаци се простиру на око 1.100 хектара са следећом заступљеношћу воћних врста: Вишња око 350 хектара, шљива око 300 хектара, јабука око 150 хектара, ораси око 60 хектара, крушка око 50 хектара, кајсије око 30 хектара, лешници око 30 хектара. Све остале воћне врсте су на преосталих 130 хектара. У задњих неколико година примећено је интензивно повећање парцела под воћем. Тренутно влада велико интересовање за формирање нових воћњака и то углавном код газдинстава која се до сада нису интензивно бавила воћарством.

Виногради заузимају око 450 хектара и од тога на 11 хектара се гаје сорте са географским пореклом, на 41 хектар сорте за јело и на осталој површини остале винске сорте. Иако је виноградарство маргинална грана пољопривреде на територији града Зајечара, чињеница да се ова територија граничи се две познате винске регије – Неготинском и Књажевачком, као и чињеница да су климатски услови као и земљиште јако добри за бављење овом граном пољопривреде, потенцијали за развој винарства и подрумарства су велики.

1.1.8. Сточни фонд

Сточни фонд на територији града Зајечара је већ деценијама у константном опадању. Депопулација руралне средине на нашој територији као последицу носи и смањење сточног фонда.

По попису пољопривреде из 2012 године 6.442 комада говеда чува 1.781 газдинство, а од тога 905 газдинства имају 1 или 2 комада а само 23 газдинства чува 20 и више говеда. Такође 17.756 свиња се чува у укупно 3.664 газдинства. Од тог броја 1.548 газдинства чува 1 или 2 комада а само 6 газдинства чува преко 50 свиња. Овце се чувају у 1.888 газдинстава и има их 14.180 комада. Од тога 1.247 газдинства чува од 3 до 9 грла, више од 50 грла чува само 10 газдинства а од њих само 2 газдинства имају стада са више од 100 оваца. Живина се чува у 4.321 газдинству а од тога у 4.024 газдинства имају јата мања од 50 грла. Само 5 газдинства има јата већа од 1.000 грла. Осим овога, на нашој територији се налазе и две фарме Делта аграра и то фарма свиња са око 20.000 свиња и фарма говеда са око 650 грла.

Из овога се лако закључује да велики број газдинстава стоку чува углавном за своје потребе и производи врло мале вишкове за продају. Неком мало озбиљнијом сточарском производњом се бави мање од 40 газдинстава са територије града Зајечара, што је мање од 1% од укупног броја регистрованих пољопривредних газдинстава.

Веома је битно напоменути да су услови за равој сточарства на овој територији изузетни. На брдовитим пределима са надморском висином између 250 и 1.100 метара, на падинама Тупижнице, Дели Јована и малим делом Мироча и Старе планине, су велика пространства изузетних пашњака и ливада на којима се некад чувало десетак хиљада грла стоке. Умерено континентална клима и довољно воде на тим пределима употпуњују те услове и чине их изузетно повољним за сточарску производњу.

1.1.9. Механизација, опрема и објекти

Застарела и дотрајала механизација, недостатак савремене опреме и стари и нефункционални објекти су велика кочница и велики баласт у пољопривредној производњи.

Од око 4358 регистрованих пољопривредних газдинстава око 4.200 домаћинства поседује око 9.300 трактора. Међутим само 88 комада је млађе од 10 година. Највећи број трактора је старости преко 20 па и преко 30 година. Комбајне има око 420 домаћинстава. Од 498 комбајна 491 комад је старији од 10 година. Са осталом механизацијом је још лошија ситуација. Осим плугова којих има 4.542 комада и приколица којих има 4.014 комада све остало је у веома малом броју. Тако берача кукуруза има само 140, сетвоспрмача само 120, растурача минералног ђубрива 1.026, растурача стајњака само 81, сејалице 1.891, прскалице 1.258, косилице 2.840 и тд. Поред тога што су ове прикључне машине старе, израубоване и углавном мале има их и у недовољном броју у односу на број газдинстава. Слична је ситуација и са другом опремом.

Објекти за чување стоке су углавном стари више деценија, мали и нефункционални.

1.1.10. Радна снага

Све послове на газдинствима обављају углавном чланови газдинстава. Веома мали, незнатан број газдинстава,

узима додатну радну снагу и то сезонског типа, у време бербе на пар дана и слично. На половини газдинстава послове обавља 1 или 2 лица, на око 1.950 газдинстава послове обавља 3 до 4 лица а на преосталих око 400 газдинстава послове обавља 5 и више лица.

Ниво обучености радника на газдинствима се углавном своди на пољопривредно искуство стечено праксом, и то је случај на више од 4.000 газдинстава. На свега 118 газдинстава послове обавља лице које је завршило средњу пољопривредну школу, на само 103 газдинства послове обавља и лице које је завршило вишу или високу пољопривредну школу. На 214 газдинстава послове обављају и лица која су завршила неки курс у области пољопривреде.

Недостатак или мали ниво пољопривредног образовања у смислу савремених технологија у пољопривреди је велика препрека и велики проблем у добијању бољег и квалитетнијег пољопривредног производа по нижој производној цени.

1.1.11. Структура пољопривредних газдинстава

Пољопривредна газдинстава регистрована на територији града Зајечара, којих има 4358, обрађују укупно око 31.000 хектара. Највећи број газдинстава има у свом поседу од 2 до 5 хектара, разбацаних на мање парцеле којих у просеку има 6 што такође представља велики проблем у пољопривредној производњи. Највећи број газдинстава се бави пољопривредом за своје потребе или производњом врло малих вишкова, што производњу чини скупом и нерентабилном. Највећи број газдинстава је „сваштарског“ типа, без примарне пољопривредне гране, тако да су лица која обављају радне задатке на газдинству радно ангажована и до 14 сати дневно и баве се и ратарством и повртарством и сточарством и воћарством и др.

1.1.12. Производња пољопривредних производа

Територија града Зајечара је врло погодна за воћарску производњу што су пољопривредници и сами увидели па су у задњих пар година дуплирани засади вишње а перманентно се повећавају и засади шљиве, јабуке, дуње.

Треба напоменути да је град Зајечар у прошлости био значајан произвођач купине и за ову воћну врсту постоје одличне предиспозиције али на жалост ова производња је у приличној мери уништена.

Што се тиче повртарске производње она је на веома ниском ступњу технолошког и техничког развоја, па су и поред врло добрих услова у долини река Црни Тимок, Бели Тимок и Тимок произведене количине толико мале да не подмирују ни домаће локално тржиште.

Говедарство и производња млека су гране у којима Зајечар има велику перспективу како због добрих терена за развој говедарства тако и због вишедецениске навике и великог искуства руралног становништва у узгоју говеда и производњи млека.

Овчарство је такође грана у којој имамо доста предности у односу на многе друге регионе које се огледају у добрим пашњацима у брдско планинским пределима наше регије и у вишедецениској навици и искуству становништва у узгоју оваца. И поред тога овчарство тренутно није на завидном нивоу у овим крајевима.

Ратарска производња је врло ограничена земљишним ресурсима и требала би да се планира тако да задовољи потребе у исхрани локалног становништва и у исхрани стоке која се узгаја на овом простору. Неке веће тржишне вишкове по конкурентној цени није могуће произвести.

Остала пољопривредна производња нема битнију улогу у пољопривредној производњи града Зајечара.

1.1.13. Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника

У циљу унапређења економских и других интереса пољопривредних произвођача путем унапређења пољопривредне производње и повећања продуктивности рада у производњи, успешније набавке потребног репроматеријала, успешнијег организовања производње, организованог наступа на домаћем и страном тржишту и остваривања права у односу на државне и друге органе као и квалитетнијег коришћења програма домаћих и страних фондова пољопривредника, треба основати нове пољопривредне задруге и удружења пољопривредника.

На територији града Зајечара регистровано је 6 задруга од којих раде само две. Остале задруге су лошем финансијском положају и не обављају своју делатност.

1.1.14. Трансфер знања и информација

Због лоше стручности и обучености наши пољопривредни произвођачи на својим поседима производе релативно скуп и недовољно квалитетан производ, који није конкурентан ни на домаћем ни на страном тржишту. Из тог разлога изостаје организовани откуп а и на локалном тржишту – на пијацама и у пиљарама, се производ тешко продаје.

Из тог разлога, перманентно треба радити на трансферу знања, вештина и информација и припремати наше пољопривредне произвођаче за отворену тржишну утакмицу која ће ускоро и код нас почети да се игра. Што више семинара, предавања, студијских путовања, појачани рад саветодаваца и других видова едукације треба укључити у годишње планове рада.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере директних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.						
	Укупно					

Табела 2. Мере кредитне подршке

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Суфинасирање камата за пољопривредне кредите	100.2.1	3.100.000,00		100%	40.000,00
	УКУПНО		3.100.000,00			

Табела 3. Мере руралног развоја

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава	101	8.350.000,00	80-100%	
	УКУПНО		8.350.000,00		

Табела 4. Посебни подстицаји

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутни износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику у (%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Подстицаји за промотивне активности у пољоприведи и руралном развоју	402	550.000,00		100%	
	Укупно		550.000,00			

Табела 5. Мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, мера кредитне подршке, мера руралног развоја и посебних плаћања

Редни број	Назив мере	Шифра мере	Планирани буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%) (нпр. 30%, 50%, 80%)	Максимални износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.					
n+1...					
	УКУПНО				

Табела 6. Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Буџет	Вредносту РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја	12.000.000,00
Планирана средства за директна плаћања	/
Планирана средства за кредитну подршку	3.100.000,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	8.350.000,00
Планирана средства за посебне подстицаје	550.000,00
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања, кредитне подршке и у оквиру мера за подстицаје руралног развоја оквиру мера руралног развоја	/
Пренете обавезе	/

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике:

Мере подршке су намењене регистрованим пољопривредним газдинствима и удружењима са територије града Зајечара и средства су усмерена за набавку квалитетних оваца и коза као с циљем повећања и побољшања сточног фонда као и квалитетних садница воћа и опреме за пчеларство. Такође се део средстава издваја за едукацију пољопривредника, кроз посету пољопривредним сајмовима и за организовање стручних предавања из области пољопривредне производње. Очекује се да ће планиране мере подршке, које су намењене пољопривредним удружењима и индивидуалним пољопривредним произвођачима, довести до повећања продуктивности и ефикасности рада и запошљавања на пољопривредним газдинствима, подизања квалитета живота у сеоским срединама, као и даљем подстицању удруживања.

Информисање корисника о могућностима које пружа Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја:

Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Зајечара за 2017. годину биће објављен у "Службеном листу града Зајечара", на огласној табли Градске управе Зајечар и месним канцеларијама, на веб страни града и у локалним медијима.

Мониторинг и евалуација:

Реализација програма ће се пратити преко поднетих захтева корисника за сваку меру и за сваку инвестицију у оквиру мере понаособ као и према броју реализованих захтева.

II. ОПИС ПЛАНИРАНИХ МЕРА

2.1. Назив и шифра мере: Кредитна подршка

Суфинансирање камата за пољопривредне кредите 100.2.1

2.1.1. Образложење:

Кредитна подршка ће се реализовати суфинансирањем камата за пољопривредне кредите.

Пољопривреда је делатност у којој се ангажује велика количина новчаних средстава сваке године, било да се ради о улагању новца у репроматеријал, било да се ради о улагању у нове заседе, основно стадо, наводњавање и остале инвестиције. Константни извори финансирања су не само предуслов за повећање производње, већ и за одржавање већ постојећег нивоа производње. Свако комерцијално пољопривредно газдинство које жели да успешно послује, пољопривредни кредит види као могућност обезбеђења готовог новца и повећања профита. Међутим, тренутно банке не препознају мала и средња газдинства, која доминирају на територији града, као озбиљне клијенте, већ као клијенте са већим степеном ризика. Ово произилази, пре свега, из чињенице да се већи део прихода газдинства не одвија преко рачуна. Поред високих каматних стопа јавља се и неусклађеност рокова отплате са роковима прилива средстава на пољопривредним газдинствима и неусклађеност грејс периода са врстом производње, односно инвестицијом. Додатни проблем је и начин обезбеђења кредита - хипотеке на објектима у руралним подручјима су често неприхватљиво обезбеђење. Кредитна подршка за суфинансирање камата за пољопривредне кредите одобраваће се за куповину нове пољопривредне механизације, машина, опреме и репроматеријала у сточарству, воћарству, повртарству и ратарству, куповину стоке, живине и пчела, изградњу пластеника и куповину садног материјала у повртарство и воћарству и система за наводњавање.

2.1.2. Циљеви мере:

Позитиван утицај на стабилност дохотка пољопривредних газдинстава и раст конкурентности уз прилагођавање захтевима тржишта, повећање дохотка на пољопривредним газдинствима су општи циљеви ове мере, а модернизација производње и унапређивање квалитета производа са могућношћу укључивања у шеме квалитета (заштита географских ознака итд.), повећање површине под засадима и другим културама, повећање сточног фонда, представљају специфичне циљеве.

2.1.3 Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Овом мером програма подржавју де мала домаћинства и газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи. Суфинансирањем камата омогућава се лакша отплата пољопривредних кредита и подстичу се произвођачи да користе пољопривредне кредите како би унапредили пољопривредну производњу на својим газдинствима, што је у складу са НППР.

2.1.4. Крајњи корисници:

Крајњи корисници мере су: физичка лица - регистрована пољопривредна газдинства.

2.1.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
100.2.1.	Суфинансирање камата за пољопривредне кредите

2.1.9. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева, односно одобрених кредитних линија од стране пословне банке, до утрошка средстава.

2.1.5. Економска одрживост:

Економску одрживост улагања кроз одређену форму бизнис плана или пројекта подносилац захтева ће достављати банци у зависности од износа кредита и пословне политике саме банке. Фонд ће одобрити субвенцију камате или дела камате (до 40.000,00 динара) тек након пуштања кредита у течај на основу уговора клијента са банком и планом отплате кредита.

2.1.6. Општи критеријуми за кориснике:

Општи критеријуми за коришћење средстава по овој мери су:

- Корисник треба да је уписан у Регистар пољопривредних газдинстава са седиштем и делатношћу на територији града Зајечара, са активним статусом да би могао да користи кредитну подршку путем суфинансирања камате.

- За инвестицију за коју подноси захтев не сме користити подстицаје по неком другом основу, односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима.

2.1.7. Специфични критеријуми:

За реализацију ове мере корисник је у обавези да испуни само опште критеријуме.

2.1.10. Интензитет помоћи

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара исплатиће субвенционисану камату у износу од 100% до 40.000,00 динара максимално, код изабране банке од стране корисника кредита.

2.1.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1.	Број поднетих захтева за субвенцију камате
2.	Број одобрених захтева за субвенцију камате
3.	Укупна средства фонда утрошена за ову намену

2.1.12. Административна процедура:

Подстицајна средства додељиваће се путем конкурса који ће детаљније дефинисати критеријуме за корисника подстицаја. Конкурс ће трајати од дана објављивања до утрошка средстава, а најкасније до 31.11.2017. године.

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара вршиће пријем захтева у складу са конкурсним условима и критеријумима.

На основу објављеног Јавног позива, корисници пољопривредних кредита ће сами бирати пословну банку код које ће узимати кредите за наведене намене и са њом закључити Уговор о пословној сарадњи, а Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара ће субвенционисати камату пољопривредних кредита у износу до 40.000,00 динара.

Коришћење средстава за кредитну подршку за суфинансирање камата врши се у складу са динамиком подношења захтева до планираног износа од 3.100.000,00 динара утврђеног за спровођење ове мере о чему одлуку доноси Комисија Буџетског фонд за развој пољопривреде града Зајечара.

2.2. Назив и шифра мере: Подстицаји за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета

Инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава – 101

2.2.1. Образложење:

Техничко - технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајније инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава, као и опрему, технологију и јачање производног ланца. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја највећи део средстава је управо намењен расту конкурентности.

Мера инвестиције у физичка средства пољопривредних газдинстава подржава мала и средња пољопривредна газдинства у циљу унапређења средства и процеса производње, продуктивности, конкурентности као и технолошког оспособљавања газдинстава у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости.

Иако ова газдинства карактерише не специјализована производња, кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у ланцу трговине, слаба техничка опремљеност газдинства, односно застарела механизација, низак степен образовања и стручне оспособљености итд.

2.2.2. Циљеви мере:

Стабилност дохотка пољопривредних газдинстава, повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње, унапређење техничко-технолошке опремљености, повећање површина у заштићеном и полузаштићеном простору.

Сектор: МЕСО -Унапређење расног састава, побољшање товних карактеристика и повећање броја грла оваца и коза на територији града Зајечара, а све у складу са националним ветеринарским стандардима;

Сектор: Воће, грожђе и поврће – Подизање нових засада, модернизација сортног састава и повећање укупне количине сировог воћа неопходне за изградњу нових прерадних капацитета;

Сектор: Пчеларство – Повећање производње пчеларских производа а самим тим и повећање прихода домаћинствима и повећање степена запослености у овом сектору.

2.2.3. Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Овом мером програма подржавју се мала домаћинства и газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи.

2.2.4. Крајњи корисници:

Крајњи корисници ових подстицајних средстава су физичка лица – носиоци регистрованог пољопривредног газдинства регистрована на територији града Зајечара.

2.2.5. Економска одрживост:

Није потребан бизнис план. Износ појединачних давања неће износити више од 120.000,00 динара по кориснику.

2.2.6. Општи критеријуми за кориснике:

Општи критеријуми за кориснике по овој мери:

- Корисник треба да има регистровано пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава, са активним статусом;
- Корисник са пребивалиштем и производњом на територији града Зајечара;

2.2.7. Специфични критеријуми:

Сектор: Месо – Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства са стадом од минимум 10 коза или оваца;

Сектор: Воће, грожђе и поврће – Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која инвестирају у саднице воћа за површину од минимум 20 ари до 1 хектара за једну воћну врсту са личним учешћем у инвестицији од најмање 20%;

Сектор: Пчеларство – Прихватљиви корисници су пољопривредна газдинства која имају најмање 5 сопствених пчелињих друштава регистрованих код ветеринарске станице.

2.2.8. Листа инвестиција у оквиру мере:

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
101.2.1.	Набавка квалитетних говеда, оваца, коза и свиња товних раса
101.3.1.	Подизање нових или обнављање постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоним) и матичних засада воћака, хмеља и винове лозе, као и постављање противградних мрежа, објеката и набавка опреме и средстава за тестирање, клонску селекцију, сертификацију, конзервацију и мултипликацију садног материјала
101.5.2.	Набавка опреме за пчеларство

2.2.9. Критеријуми селекције :

Тип критеријума за избор	Да/не	бодови
Обим производње, при чему предност имају произвођачи са мањом производњом	да	1-5
Подносилац захтева лице млађе од 40 година	да	1-5
Инвестиција је лоцирана на подручју са отежаним условима за рад у пољопривреди (удаљеност оа града)	да	1-5

2.2.10. Интензитет помоћи:

Град Зајечар врши повраћај средстава кроз накнаду дела трошкова за инвестиције у примарну пољопривредну производњу у зависности од вредности инвестиције:

- за набавку квалитетних приплодних грла оваца и коза;
- за набавку квалитетног садног материјала воћа;
- за набавку савремених кошница.

Сектор	Подстицај %	Апсолутни износи подстицаја по кориснику у динарима
Месо	80%	120.000,00
Воће,грожђе, и поврће	80%	120.000,00
Пчеларство	100%	40.000,00

2.2.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1.	Број набављених грла
2.	Површина (у ха) под новим вишегодишњим засадима
3.	Број садница по воћним врстама
4.	Број кошница
5.	Број корисника који су добили кошнице

2.2.12. Административна процедура:

Подстицајна средства додељиваће се путем конкурса који ће детаљније дефинисати критеријуме за кориснике подстицаја. Конкурс ће трајати од дана објављивања до утрошка средстава, а најкасније до 30.11.2017. године.

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара вршиће пријем захтева у складу са конкурсним условима и критеријумима. Потенцијални корисници могу поднети само једну конкурсну пријаву.

Комисија за расподелу и контролу управљања средствима Буџетског фонд за развој пољопривреде града Зајечара (у даљем тексту: Комисија) у поступку одобравања подстицајних средстава провериће све наводе у конкурсној документацији, утврдити и проверити тачност приложене документације, вршити провере изласком на терен и по потреби тражити доставу додатне документације.

Одобрена подстицајна средства уплатиће се на наменски рачун регистрованог пољопривредног газдинства или ће бити подељена материјална средства (кошнице) по унапред утврђеним критеријумима, а начин реализације и обавезе корисника којима се одобре средства прецизираће се Уговором.

2.3. Назив и шифра мере: Посебни подстицаји

Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју - 402

2.3.1. Образложење:

Одрживи развој пољопривреде и руралних подручја захтева да буде заснован на праћењу нових технологија, стручном усавршавању и константном трансферу знања и информација. Пољопривредни произвођачи и сеоско становништво све теже успевају да самостално, без икакве стручне помоћи примењују иновације у производњи, пласману, развоју непољопривредних делатности, маркетингу и другим активностима везаним за развој руралних средина.

На недостатак знања и додатних вештина код сеоског становништва упућују и подаци да само 2% носиоца газдинстава имају стечено средње и високо стручно образовање из области пољопривреде, а највећи део носиоца газдинстава имају знање стечено праксом.

Облици стицања нових знања - стручно оспособљавање и активности стицања вештина и показне активности биће усмерене на пољопривредне произвођаче, сеоско становништво и на стручњаке локалног агросектора, из свих пољопривредних и непољопривредних области, који ће резултате стручног усавршавања користити за даљи рурални развој на подручју града Зајечара.

Подршка информативним активностима обухватиће подршку промоције развојних потенцијала и потреба села, очувања традиције, подршку активностима везаним за подизање нивоа пласмана производа и услуга и активностима везаним за развој села у образовном, здравственом, културном, спортском, социолошком и осталим аспектима, који ће утицати на побољшање квалитета живота сеоског становништва.

2.3.2. Циљеви мере

Мера треба да допринесе развоју пољопривреде, одрживом развоју, побољшање биодиверзитета. Специфични циљеви предвиђене мере односе се на повећање стручног знања и вештина пољопривредних произвођача, примену нових технологија и знања, јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

2.3.3. Веза мера са националним програмима за рурални развој и пољопривреду:

Ова мера је у складу са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014. године - 2024. године.

2.3.4. Крајњи корисници:

Крајњи корисници средстава инвестиције - су пољопривредни произвођачи уписани у Регистар пољопривредних газдинстава са територије града Зајечара.

2.3.5. Економска одрживост :

За економску одрживост није потребан бизнис план или пројекат.

2.3.6. Општи критеријуми за кориснике:

Пољопривредни произвођачи уписани у Регистар пољопривредних газдинстава на територији града Зајечара

2.3.7. Специфични критеријуми:

Најбољи произвођачи у свом окружењу или у грани пољопривреде којом се интензивно баве.

2.3.8. Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра инвестиције	Назив инвестиције
402.1.	Информативне активности: сајмови, изложбе, манифестације, студијска путовања:
<ol style="list-style-type: none">1. Трошкови настали стручним оспособљавањем (трошак рада, материјала и услуга);2. Стручно оспособљавање и активности за стицање вештина могу укључивати трошкове за курсеве, радионице и обуке, а такође, могу покривати кратке размене у управљању пољопривредним газднством и шумама, као и посете пољопривредним и шумарским газдинствима, али не укључује курсеве обуке који чине део уобичајених образовних програма или система на нивоу средње школе или на вишем степену;3. Трошкови материјала и услуга за организацију и реализацију културних манифестација, изложби и промоција пољопривреде и руралног развоја локалнесамоуправе;4. Трошкови организације и реализације студијских путовања ради стицања знања и вештина и упознавања са новим технологијама у области пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника;5. Трошкови организованих посета пољопривредних поризвођача сајмовима пољопривреде у земљи и иностранству - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника;6. Трошкови организовања студијских посета удружењима и задругама у области проширења знања и повезивања на тему пољопривреде и руралног развоја - могу укључивати трошкове организације, путовања, смештаја и дневница учесника	

2.3.9. Критеријуми селекције:

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере с обзиром да није предвиђено рангирање потенцијалних корисника.

2.3.10. Интензитет помоћи:

Буџетски фонд за развој пољопривреде града Зајечара меру Трансфер знања и развој саветодавства – Унапређење обука у области пољопривреде и руралног развоја, финансира до утрошка планираних средстава у износу од 550.000,00 динара, са учешћем од 100%.

2.3.11. Индикатори/показатељи:

Редни број	Назив показатеља
1.	Број изведених програма
2.	Укупан број учесника на свим програмима

2.3.12. Административна процедура:

Средства за ову намену користиће се за: Финансирање и подршку организацији студијских путовања како у земљи тако и у иностранству, стручних скупова, конференција, семинара, предавања, стручних радионица, тренинга, специјализација и информативних активности које су везане за стручно и техничко унапређење сеоског становништва, пољопривредних произвођача, привредних субјеката из области пољопривредне производње и пољопривредних стручњака.

ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА

Табела : Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај	Зајечарски округ, Источна Србија	рзс* , 2012.год.
Аутономна покрајина	/	рзс*
Регион	Јужна и Источна Србија	рзс* , 2012.год.
Област	Зајечарска област	рзс* 2012.год.
Град или општина	Град Зајечар	рзс* 2012.год.
Површина	1069 км ²	рзс* 2012.год.
Број насеља	42	рзс* 2012.год.
Број катастарских општина	41	рзс* 2012.год.
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди (ПОУРП)	Мариновац, Селачка, Мали Извор	Правилник („Сл. Гласник РС“, бр. 29/2013)

Демографски показатељи		
Број становника	59461	рзс** 2011.год
Број домаћинства	21031	рзс** 2011.год
Густина насељености (број становника/површина, km ²)	55,6	рзс** 2011.год
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 - 100)	-9,86%	рзс** 2011.год
- у руралним подручјима АП/ЈЛС	-19,66%	рзс** 2011.год
Становништво млађе од 15 година (%)	11,90%	рзс** 2011.год
Становништво старије од 65 година (%)	21,98%	рзс** 2011.год
Просечна старост	45,5	рзс* 2012. год
Индекс старења	1,85	рзс* 2012. год
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	18,20%	рзс** 2011.год
Основно образовање (%)	25,60%	рзс** 2011.год
Средње образовање (%)	43,10%	рзс** 2011.год
Више и високо образовање (%)	13,10%	рзс** 2011.год
Пољопривредно становништво у укупном броју становника (%)	45%	Процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	брдско-планинско подручје са зајечарском котлином у центру	интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа	На основу педолошке карте и студије земљишта Тимочке крајине, дефинисано је преко преко 50 типова земљишта, али основу чине највећим делом смонице, смеђе кисело земљиште и алувијална земљишта у долинама река. Највећи део пољопривредног земљишта на територији града Зајечара је пете класе или 27,5%, затим шесте класе или 25,2% и четврте класе 18,4%.	интерни
Клима (умерено-континентална, субпланинска ...)	континентални климатски појас, клима је влажно умерена, са топлим и сувим летом и умерено хладном зимама	интерни

Просечна количина падавина (mm)	560 mm	рзс* 2012.год.
Средња годишња температура (oC)	12,6 °C	ПССС
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Црни Тимок, Бели Тимок, Тимок и мањи водотокови (Лубничка река, Леновачка река, Грлишка, Ласовачка река и др.), постоје и четири вештачка (акумулациона) језера: Грлишко, Рготско, Глоговичко и језеро Совинац као и два термо-минерална извора: Гамзиградска Бања и Николичево	
Површина под шумом (ha)	28.233 ха	рзс* 2011. год
Површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	26,40%	рзс* 2011. год
Пошумљене површине у претходној години (ha)	5,05ха	ЈП Србија шуме 2016. год
Посечена дрвна маса (m3)	8458 m ³	рзс* 2011. год

ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ

Стање ресурса

Укупан број пољопривредних газдинстава:	6165	рзс*** 2012. год
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4358	Управа за трезор децембар 2016. год.
- породична пољопривредна газдинства (%)	99,77% (4348)	
- правна лица и предузетници (%)	0,23% (10)	
Коришћено пољопривредно земљиште - КПЗ (ha)	30742ха	рзс*** 2012. год
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	28,75%	рзс*** 2012. год
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало (ha, %)	Оранице и баште 21.225ха 69%; ливаде и пашњаци 7.852ха 25,50%; воћњаци 984ха 3%; виногради 463ха 1,2%; остало 433ха 1,3&	рзс*** 2012. год
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало (ha, %)	жита 13.666ха 64,39%; крмно биље 5.900ха 27,80%; поврће 327ха 1,55ха; индустријско биље 877ха 4,14%; остало 415ха 2,12%	рзс*** 2012. год
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству (ha)	4,4ха	рзс*** 2012. год

Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	7.141,35 ха	интерни
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања (ha)	/	интерни
Број пољопривредних газдинстава која наводњавају КПЗ	744	рзс*** 2012. год
Одводњавана површина КПЗ (ha)	/	интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	1.053 ха	рзс*** 2012. год
Површина пољопривредног земљишта у државној својини на територији ЈЛС (ha)	6455,4628 ха	интерни
Површина пољопривредног земљишта у државној својини која се даје у закуп (ha):	4898.2349 ха	интерни
- физичка лица (%) - правна лица (%)	26,0817 ха 0,53% 644.5565 ха 13,16%	Интерни за 2016.год
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	говеда 7804; свиње 37764; овце и козе 17636; живина 102295; кошнице пчела 13558	рзс*** 2012. год
Трактори, комбајни, прикључне машине (број)	Трактори 9235 комбајни 498 прикључне машине 21455	рзс*** 2012. год
Пољопривредни објекти (број)	За стоку 14383 за пољопр. произв. 8273	рзс*** 2012. год
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници (број)	Хладњаче 9 сушаре 10 стакленици 2 пластеници 630	рзс*** 2012. год
Употреба минералног ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha, број ПГ)	Мин. Ђубриво 13700ха 4389 ПГ стајњак 3083 ха 2933ПГ средства за заштиту биља 10566ха 4 145 ПГ	рзс*** 2012. год
Број чланова газдинства и стално запослених на газдинству:	15.113	рзс*** 2012. год
(на породичном ПГ: на газдинству правног лица/предузетника) (ha)	На ПГ 14944 правно лице 169	рзс*** 2012. год
Годишње радне јединице (број)	6.956	рзс*** 2012. год

Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника (број)	Зем. Задруге 6	ПССС
Производња пољопривредних производа (количина):		рзс*** 2012. год
- билна производња (t)	пшеница 42300 тона кукуруз 52500 тона јечам 12080 тона тритикале 6000 тона овас 3720 тона сунцокрет 3300 тона кромпир 10920 тона крмно билје 7220 тона вишња 3500 тона шљива 1320тона	РПК Зајечар, 2016. год
- сточарска производња (t, lit, ком.)	Нема података	
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		
<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева (km)	520 km	рзс* 2011. год
Поште и телефонски претплатници (број)	22.815	рзс* 2011. год
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	17.305 прикључака	рзс* 2011. год
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	12.102 прикључака	рзс* 2011. год
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м3)	2.270 м ³	рзс* 2011. год
Пречишћене отпадне воде (хиљ.м3)	0	рзс* 2011. год
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом (број)	ПД за дистрибуцију ел. Енергије „Југоисток“ ДОО Ниш ЕД Зајечар	интерни
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре (број)	42	рзс* 2011. год
Број становника на једног лекара	291	рзс* 2011. год
Број корисника социјалне заштите	5.184	рзс* 2011. год
<i>Диверзификација руралне економије</i>		

Запослени у секторима пољопривреде, шумарства и водопривреде (број)	196	рзс* рзс*** 2011 2012 год
Газдинства која обављају друге профитабилне активности (број)	696	рзс*** 2012. год
Туристи и просечан број ноћења туриста на територији АП/ЈЛС (број)	Број ноћења 51.226 Број туриста 13.577	рзс* 2011. год
<i>Трансфер знања и информација</i>		
Пољопривредна саветодавна стручна служба (да/не)	Да	
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем (број)	150	ПССС

Износ средстава планиран по програмима усклађиваће се у току године у зависности од реализације средстава и поднетих захтева.

Реализација активности предвиђених Програмом врши се на основу одлука Комисије за подстицање развоја пољопривреде.

Овај програм објавити у "Службеном листу града Зајечара".